ДЗЯННІЦА

Вестка Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту.

Асобны №. каштуя усюды 35 кап.

№ 18

	Ва 12 мес.	На 9 мес.	На 6 мес.	На 4 мес.	На 3 мес.	На 2 мес.	На 1 мес.
У Расеі	15р.—к.	11р.50к.	8р.—к.	5р.20к.	3р.90к.	2р.60к	1р.30к.
За граніцу	20р.—к.	18р.—к.	12р.—к.	8р.70к.	6р.—к.	4р.—к.	3р.—к.

ВАРУНКІ ПЕРЭДПЛАТЫ:

Калі выпісваяцца разам некулькі №№, та робіцца уступка на 20%.

Перамена адрысу каштуя 50 кап.

Радакцыя і Адміністрацыя: Масква, Паварская, 52.

Масква, 1918 г. 7 Юля. Выходзіць ня меньш чатырох разоу у месяц. І-й год выданьня.

Канцылярыя Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту адчыняна што дня, апроч сьвят, ад 10 г. да 4 гадзіны дню.

Къ бѣженцамъ-Бѣлоруссамъ

Бѣлорусскимъ Національнымъ Комиссаріатомъ 15-го Іюля с. г. въ гор. Москвѣ созывается Всероссійскій Съѣздъ бѣженцевъ изъ Бѣлоруссіи для обсужденія вопросовъ возвращенія на родину, оказанія помощи бѣженцамъ на мѣстахъ и проч. На Съѣздѣ будутъ представители бѣженцевъ—бѣлоруссовъ по одному отъ каждой волости и представители всѣхъ бѣлорусскихъ организацій, по два человѣка отъ каждой организаціи.

Делегатамъ будетъ оказана Комиссаріатомъ помощь въ видѣ помѣщенія; дешевыхъ продуктовъ и безплатнаго проѣзда обратно.

Вр, Управляющій Дѣлами Бѣлорусскаго Національнаго Комиссаріата **Ж. Семековичъ.**

Завѣдывающій Бѣженскимъ Отдѣломъ **П. Якимовичъ.**

Секретарь **В. Лагунъ**

Культурно-просвѣтительный Отдѣлъ БѣлорусскагоНаціональнагоКомиссаріата

открываетъ въ г. Москвѣ 9 іюля н. с. бѣлорусскій народный университетъ.

На лѣтнемъ семестрѣ (9 іюля по 1 сентября) будутъ прочитаны циклы лекцій по вопросамъ:

1) Бѣлоруссовѣдѣнія (языкъ и литературу бѣлоруссовъ, исторія бѣлорусскаго народа, бѣл. этнографія и географія, народное хозяйство Бѣл., исторія національнаго и революціоннаго движенія въ Бѣл. и т. д.).

2) Соціально-политическимъ (государство и его формы, исторія соціализма, исторія народнаго хозяйства, аграрный вопросъ, исторія революціонныхъ движеній на Западѣ и въ Россіи и др.).

3) Общепедагогическимъ (трудовая школа, исторія образованія на Западѣ и въ Россіи, внѣшкольное образованіе, дошкольное воспитаніе и др.).

4 Естественно-научнымъ (философія, естествознанія, основы астраноміи, геологіи, біологіи и др.).

Въ число слушателей принимаются:

1) Учителя и учительницы народной и средней школы Бѣлоруссіи.

2) Представители отъ отдѣловъ народнаго образованія при Совѣтахъ Р. и К. Депутатовъ Бѣлоруссіи.

3) Члены бѣлорусскихъ культурно-просвѣтительныхъ оргнизацій, а также всѣ лица, интересующіяся бѣлорусской народностью и культурой.

Занятія будутъ происходить ежедневно въ вечерніе часы (не менѣе 4 часовъ въ день).

Слушаніе лекцій безплатное.

Для пріѣзжающихъ народныхъ учителей и лицъ, делегированныхъ отдѣлами народнаго образованія и организаціями, будетъ предоставлено безплатное помѣщеніе (на 100 человѣкъ); нуждающимся, представившимъ соотвѣтствующія удостовѣренія, будетъ оказана матеріальная поддержка и оплаченъ проѣздъ.

Запись принимается по почтѣ, телеграфу и лично до 9 іюля с. г. ежедневно съ 11 до 4 часовъ въ помѣщеніи культурно-просвѣтительнаго отдѣла Бѣлорусскаго Національнаго Комиссаріата (Поварская, № 52, тел. 1-51-63).

Масква 17 юля.

Пытаньня аб цеснай прыхільнасці да расейскіх справу былых хаурусьнікау ня сыходзіць у апошнія часы з газэтных лістоу. Аб гэтым пытаньні і мы ужо адзываліся у нашай газэці, але цяпер трэба ізноу казаць аб ім, бо яно атрымала больш ясную і сьвядомую хворму.

Па весткам з-за граніцы некулькі часу таму назад стала вядомым, што у агульнуй радзя прадстаунікау усіх хаурусных правіцяльствау пастанаулена канечня умяшацца у расейскія справы. І як адраджэньня гэтае пастановы паявіліся англіцкія вайска каля Белаго мора і па Мурманскуй дарозя, а гапонскія вайскі па няпадмацованым чуткам займаюць Харбін. Гэтая выступленьня супроць расейскаго народу хаурусьнікау бышаго цара і часоваго правіцяльства ідзе пад мэтаю абароны Расеі ад немцау і пастановы ж еднасці. Але у гэтым сусім другоя: ня шкода ім Расеі, а шкода сваіх пазычаных грошай ды яшчэ завідна, што Расею захапляя Гэрманія, а ня яны. Разам з дамаганьнямі „хаурусьнікау“ пачынае большыцца і падкасць Гэрмані: яна час ад часу падымая пытаньня аб пераносу дэмаркацыйнае мяжы у глыб Расеі.

Англія і Францыя, па рэчам іх дыпламатычных прэдстаунікау у Расеі, пачнуць тут сваю дзею толькі тады, як заручацца згодаю і прозьбаю аб тым з боку якое-нібудь моцнае расейскае арганізацыі ці палітычнае партыі. Прауда, зазываньня з Расеі яны ні ад каго ня атрымалі, бо ледва знайдзяцца сярод працоунаго народу той, хто дазволіу бы сабе нават думку аб тым, каб атдаць сваю землю дзеля барацьбы паміж іназемнымі імпэрыялістамі. Праз тоя, што так трапунна ня вышау, „хаурусьнікі“ звярнулі увагу на запіску аб умяшацельстві, зложаную старымі расейскімі чыноунікамі і арыстакратамі, якія жывуць цяпер у Парыжу. Гэтая запіска падышла як раз па [illegible] але яе было мала, і вось дзеля [illegible] Англіцкія і французкія кіраунічыя добра ведаюць, што усе дзеячы старато парадку у Расеі, як граф Ігнацьеу (ня [illegible] рабілася запіска) ня маюць надтрыманьня нават у інтэлігенцы, ня кажучы ужо аб працоуным народзя. Дык трэба было [illegible] некі равалюцыйны стаж. Такі знайшоуся—Керэнскі, „павадыр і галава расейскае шырокае дэмакраці“, як завуць яго англіцкія газэты усіх напрамкау, ад сацыялістычных аж да самых буржуазных.

Цяпер гэты «павадыр і галава расейскае дэмакраці» егдзіць па Англі і Францы і усюды засьвятчая, што расейскае грамадзянства ня кідае думкі аб падтрыманьні хауруса з „вялікімі дэмакраціямі Захода“ і што яно чакая падмогі з боку апошніх у справя узбудаваньня едзінае Расеі, як яна была колісь. Ня трэба шмат казаць аб тым, як ухапіліся за яго «хаурусьнікі»: гэта ж іон, павадыр дэмакраці, праудзівы голас пароду расейскаго! Іон кліча на падмогу, іон сьвятчыць сваю вернасць і вернасць расейскаго народу хаурусьнікам! Трэба атазваца, паслухаць яго!

І англіцкія вайскі на Мурмані.

Немцы ня астануцца глухімі і сляпымі: яны рушаць сваі сілы супроць англічанау, і тая земля, якую ратаваць бярэцца Керэнскі, зробіцца мейсцам новаго фронту, дзе пачнецца усціск чужаземнаго здзеку і псоты. Шмат Керэнскі напсавау, напаскудзіу у часы свайго валадарства, цяпер жа мысліць пачаць ізноу сваю дрэнную працу. Аб гэтай працы ведая і разумея кожны працоуны чалавек у Расеі і праз гэта ня дазволіць іон прыхіліцца і пусціць свае карэньня.

Ня у хаурусе з імпэрыялістамі і грашаунікамі, ня іхняю падмогаю адзяляя расейскі працоуны народ свайго ворага—грашауніцтва, а як раз смертнаю барацьбою з імі, з якога боку яны ні налягалі-б. Толькі свой уласны равалюцыйны дух і едзіная простая дарога да сацыялізму зратуя народ ад гібялі і даруя магчымасць пабароць насільнікау.

5 Усерасейскій З'езд Радау.

У сучасны мамэнт, калі Расейская Радавая Распубліка перажывая натта цяжкія часы, калі супроць яе падымаюцца усясьветныя захватчыкі і прагуцца зрабіць з яе арэну свае імпэрыялістычнае барацьбы, калі свае контар-равалюцыяперы дамагаюцца, карыстаючыся голадам, падбухторыць народ к зламэньню Радавае уласьці і вярнуць сабе колішнія правы, з'езд Радау з'яуляяцца пяадкладным.

З'езд павіняп выявіць ясна адносіны расейскаго працоунаго народу к дамаганьням іназемнаго ваіоуніцтва, сказаць свае слова аб организацыі так патрэбнае цяпер арміі, паказаць агульны напрамак усяе палітыкі Радавае уласьці і парадзіць, як нарыхтаваць харчовыя і прамысловыя справы.

Іосць шмат іншых, драбнейшых пытаньняу, якія так ці інакшай трэба абрахаваць і прылажыць да жыцьця. Але усе яны будуць распрацаваны выпауняючаю уласьцю, як толькі з'ездам будуць разгледжаны і замацованы тыя закладныя пытаньня, аб якіх казалася вышэй.

Будзямо трымаць надзею, што з'ездам будзя зачэпляна і нацыянальнае пытаньня, у звязку с тым палажэньням, якое зрабілася у розных пацыянальна - тэррыторыяльных асабітасцях. Сярод гэтых асабітасцяу выдаецца трагізмам свайго палажэньня Беларусь, аб цяперашняй і будучай долі якое трэба ясна і цверда сказаць яе прасдтаунікам на з'ездзі.

А. К.

Інтэрнацыяналізм і нацыяналізм.

У закладзіня жыцьця кожнаго пароду ляжаць усе тыя аканамічныя справы, якія маюцца у той ці іншай старане. Палітычны ж устрой ня іосць нешта такоя самавітая, але іон знайходзіцца у цеснай залежнасці ад аканамічнаго палажэньня. Някаторыя людзі лічаць, што палітыка мая перавагу над аканомікаю, што палітычны пераустрой дае іншы напрамак аканамічнаму жыцьцю. З нашаго погляду — гэта няпрауда. Аканамічная жыцьцё перарабляяцца, пераходзіць ад аднае хвормы да другое на працягу цэлых вякоу, тысячау гадоу, толькі тэмп яго перабудаваньня ня заусіоды адзінакавы: та яно ідзе хутка уперад, та затрымоуваяцца на мейсцы. У мамэнты пераходу аканамічнаго жыцьця ад аднае хвормы да другое робіцца пералом, які і атраджаяцца у палітычнай справя таго ці іншаго народу, альбо і усіх народау, звязаных паміж сябе агульнасцю інтарэсау. Калі мы углядзімося у гісторыю равалюцыяу, та пабачым, што усе яны мелі прычынаю аканамічны устрой, які быу да часау тае ці іншае равалюцыі, што рэдка бывала, каб равалюцыя зачапляла толькі адзін народ, але яна захапляла і суседнія пароды, злучаныя с першым у сэнся аканамічных і палітычных адносін.

Калі мы будзям глядзець на жыцьцё і равалюцыю перш усяго з боку аканамічных справу (а інакшай глядзець нельга), та мы павінны падзяліць народ усіх зямель на дзве нароуныя часткі: невялікую абірайцау і надта вялікую—каго абіраюць. Гэтая раздзяленьня пачынаяцца

с таго мамэнту, як закладаяцца гасударства, ці—як кажуць—калі пачынаяцца гісторыя гасударства. Сперша народ знайходзіцца у няволі у ваеннаго сасловія і духавенства, што гуртуюцца каля цара ці караля. Потым с пашырэньням гасударства і аканамічнае справы народ падпадая пад валадарства яшчэ і буржуазеі, якая складаяцца з бышаго ваеннаго сасловія, каторая, карыстаючыся сваею сілаю, кідая сваю колішнюю дзею і звертаяцца да промыслу, гандлю і карыстаньня зямлёю, супольна забіраючы іх у свае рукі ды—лепш кажучы—забіраючы тую выгаду, якую дае абладаньня зямлёю, промысламі і гандлям. Калі яшчэ у сярэднія сталецьця (Ѵ—XѴ), як у Эуропя складаліся гасударства і мела вялікую вагу ваенная сіла, ці ваенная саслоўя, можна было крыху угадзіцца з валадарствам апошняго, бо яно, хоць і карысталася працаю простаго народу, але і шмат само працавала, та у нашы часы ніяк нельга дазволіць, каб буржуазея і арыстакрація, ня робячы ніякае карысці народу, толькі таусцела ад народнаго поту, абіраючы у яго усё лепшая.

Як толькі злажыліся сусім сучасныя гасударствы, усе промыслы, гандаль і землі перайшлі у рукі так званых вышэйшых сасловіяу і прад уціск працоунаго люду начала пашырацца выробляючая дзея, стала патрэбным вывозіць лішак тавару у чужыя землі і прывозіць аттуль тоя, чаго ня хапало у сябе дома. Пачауся міжнародны зварот тавара і грашмі, пачаліся дамаганьня к абладаньню іншымі землямі дзеля даражэйшаго збыту і таннейшае куплі. У гэтых дамаганьнях часта сустракаліся некулькі гасударствау і пачыналіся паміж іх войны. Змацаваныя пакараліся, але каб сусім адоляць іх трэба было уціскаць іх, касаваць усё, што яны мелі асобнаго, прыдушаць іх вольнасць, атбіраць незалежнасць. У сваім народзя падтрымоувалася думка аб яго верхавенсцвя, дзяржаунасці, думка аб тым, што нічаму іншаму, апрыч сває нацыі, ня павінна быць месца. Па-доуга кажучы, [illegible] пашыраўся погляд у народзя, што іон поуны валадар [illegible] пакараных народау і што іон павінен дамагацца, як мага, пашырэньня свайго валадарства, змацаваньня яшчэ іншых. Вось гэта і ёсць той буржуазна-імпэрыялістычны нацыяналізм, які цягнуу заусіоды к захапляньню, насілаваньню, ваіоунічаству.

Гэты ваіоунічы нацыяналізм прыніос шмат шкоды працоунаму люду, бо усе войны, якія учыняліся праз яго, лажыліся на плечы простаго пардоу. Палохаючы захапляньням з боку іншых народау, „нацыяналісты“ трымалі у сваіх руках працоунікау і селян, атбіраючы у той час ад іх апошнія кавалкі у сваю карысць. Трымаючы у сваіх руках усе багацтва, яны увесь грамадзянскі устрой, навуку, усё жыцьцё хварбавалі гэтаю нацыянальна-ваіоунічаю ахварбоукаю, бо гэта патрэбна было дзля подтрыманьня іх інтарэсау нажывы. Так было да гэтых часоу ва усіх землях; так пад мэтаю свае нажывы, карысці, грашаунікі падтрымоували нацыянальную барацьбу, нарыхтоуваючы да думкі аб дзяржауным валадарсцві мацнейшае у старане народнасці. Але цяпер працоуны народ пабачыу, што іон сам усюды у адным палажэньні, што усамдзеляшнім яго ворагам з'яуляяцца ня працоунік з іншае зямлі, але усе абірацелі свае і чужыя. Праз гэта і злажыуся інтэрнацыянал—хаурус працоунаго народу усіх зямель дзеля барацьбы с агульным, які яно цягня за сабою.

З гэтаго боку разгледжаны інтэрнацыяналізм з'яуляяцца ворагам грашауніцтва і ваіоунічаго нацыяналізму, якія дамагаюцца уціску і абіраньня працоунаго народу. Але вялікую абмылку робяць тыя, што ніяк ня могуць згадзіцца з інтэрнацыялізмам, бачучы у ім тую сілу, якая пражэцца зніштожыць усё нацыянальнае. Калі пад нацыянальным разумець ваіоунічы нацыяналізм, які дамагаяцца зневаленьня народау, та інтэрнацыялізм мусіць прагчыся адоляць яго. Калі ж у нацыянальным бачыць культурна-духоунае жыцьцё таго ці іншаго народу, та інтэрнацыяналізм, маючы у закладзіня сацыяльны погляд, ніяк ня можа дазволіць насілаваньня над духоунаю асобаю чалавека ці цэлых грамадау і народау. Культурна-духоуная жыцьцё залежыць ад натуры зямлі, гісторыі народу, яго псыхалогіі і іншых драбнейшых варункау, выробляных мінулым жыцьцём. Гэтыя культурна—асабістыя складаньня народнае душы ня могуць быць скасованы раптам, а перарабляюцца доуга і па крысе, і мы, інтэрнацыяналісты, адцураліся б ад свайго званьня сацыялістау, калі б дамагаліся праз насілаваньня скасаваць усе асобнасці культурна-духоунаго жыцьця якога-небудзь народу.

Нехай жа ня галосяць варагі народу, што інтэрнацыяналізм зніштажая усё нацыянальная, што іон уціская народ. Яны крычаць аб нацыяналізму, але ня аб тым, які разумея шчыры сацыяліст.

Неманскі.

Пазыу.

У майстэрні гразь, смурот,
Духата і грукі;
Залівая вочы пот,
Млеюць з болю рукі.
Маркатлівы светазмрок
У сэрцу жальбу родзя,
Рвешся думкамі у даліок—
К шыры ды свабодзя.
Скрозь зацмяная вакно
Зірк тайком луная,
Дзе навокала, відно,
Поплау разлягая,
І ядбабны небасхіл
Ападая к гаю,
Між якога светны пыл
Хвалі калыхая;
Нібы золатам ліе
З высі прамень сонца...
Прага у грудзях устае
Муча й тне бязконца.
Адарвауся б хоць на міх
І папіосся б, здэцца,
Да прастору [illegible],
Дзе жыцьцё льецца;
Разгарнуу бы хоцькі раз
Як мага [illegible]
Й на кароткі які час
Занядбаубы працу.
Але штосці мне с кутку
Потайком гавора:
„Цябе, брацця“, к верстаку
Прыкавала гора.
І ад малых аж дзянькоу
Да труновай дошкі,
Трэба часу, каб ня звіоу
Марна ты ні трошкі...
У майстэрні гразь, смурот,
Німа й кропкі сонца;
А я мушу круглы гот
У іой карпець бязконца.

Цішка Гартны.

Новое о старомъ.

На этотъ разъ мы вкратцѣ поговоримъ о независимости Бѣлоруссіи въ смыслѣ ея политическо-государственной самостоятельсти, полнаго отторженія ея отъ республики Россійской и слiянія съ Имперіей Германской, къ какому положенію ее стремится привести незначительная кучка людей, порвавшая всякую связь съ народомъ, интересующаяся бѣлорусскимъ движеніемъ.

Безусловно, если принять во вниманіе, что 12-ти милліонный бѣлорусскій народъ, имѣющій въ своемъ историческомъ прошломъ совершенныя формы правопорядка (см. Исторію Литовско-Русскаго государства), и, слѣдовательно, въ политическо-международномъ положеніи онъ равноцѣненъ народамъ великорусскому и украинскому, то нельзя ему отказать въ правѣ создавать такія формы бытія, при которыхъ развитіе его экономическихъ и культурно - національныхъ особенностей было бы обезпечено съ исчерпывающею полнотой, не исключая, конечно, образованія автономной федеративной Бѣлорусской республики, какъ фактора, имѣющаго существенное положительное значеніе въ классовой борьбѣ: взятый въ предѣльную плоскость, выведенный изъ единенія общаго, капитализмъ имѣетъ меньшую силу устойчивости.

Признавая право за этимъ указаннымъ народомъ на введеніе республиканскаго строя, на созданіе такого строя и порядка гдѣ не было бы случайныхъ безсистемныхъ формъ государственности, а все дѣлалося бы во имя справедливости и блага общественнаго, нужно добавить, что за плохо установленную власть самъ же трудовой, рабочій людъ несетъ отвѣтственность, онъ самъ служитъ для себя во всемъ фундаментомъ и опорой; значитъ, кому же отъ этого жарко, кому холодно—все тому же трудящемуся!..

Въ такомъ случаѣ самъ разумъ, сама совѣсть человѣческая диктуетъ, что въ стремленьяхъ этого народа какъ въ завоевательной области свободы такъ и созданіи государственности не должно быть предѣловъ стѣсненія безъ его согласія.

Однако, эти священныя права не только гражданина, какъ частицы государственно-палитическаго строительства, но и человѣка, какъ личности, какъ равнаго устроителя своей жизни, попрало меньшинство, выглядывающей изъ-за нѣмецкихъ штыковъ, породившихъ безправіе громаднаго большинства.

Это незначительное, ничтожное меньшинство, „родившееся со шпорами на ногахъ, чтобы сѣсть верхомъ на шею трудового народа“, какое представляетъ въ данный моментъ такъ называемое „бѣлорусское правительство“ вмѣсто того, чтобы сказать своему народу: смотрите, какъ русскій рабочій классъ поднялся, они, понимающіе положеніе вещей, воспользовавшись тяжелыми муками родовъ соціальной революціи, замкнулись въ себѣ и порождаютъ мысль: русскій пролетаріатъ распятъ, русская демократія уничтожена и нѣтъ надежды на возрожденіе, по революціи русской справляютъ тризну, а по этому намъ, нашему бѣдному народу, дескать, болѣе выгодно примкнуть къ богатому знаніями и всяческой культурой народу германскому.

Да—но не къ народу германскому, а [illegible] интересы подъ защитой [illegible] арміи нѣмецкой, которая къ нашему несчастью, все еще продолжаетъ оставаться съ выколотыми глазами.

Но прежде чѣмъ осуществить этотъ измѣнническій актъ, они въ силу необходимости объявляютъ Бѣлоруссію „независимой республикой“, и что преступно прежде всего—это то, что это все дѣлается „отъ имени народа“, который ничего даже не знаетъ о дѣлахъ своихъ „избранниковъ“.

Нужно ли говорить о томъ, что если все дѣлается отъ имени народа, то оно должно исходить не сверху отъ бюрократіи, а подниматься наверхъ изъ загнанныхъ, затравленныхъ и приниженыхъ народныхъ массъ.

Теперь обратимся къ народу и посмотримъ, по какому уклону больше возможенъ его дѣйствительный сдвигъ. А для этого достаточно вспомнить 1905 годъ, какъ высоко поднялась волна бѣлорусскаго движенія, чтобы сказать, что мѣсто бѣлорусса въ революціи, какъ строительствѣ, не послѣднее, что у него были и есть творческія силы, но, тѣмъ не менѣе, онъ не стремился къ созданію своей абсолютной государственности, наоборотъ—онъ стремился къ сліянію со своими братьями—демократіей Россіи; онъ хотѣлъ только говорить на материнскомъ языкѣ, имѣть свои обычаи, общность традицій въ національномъ движеніи, что, конечно, еще не значитъ, что бѣлорусская національная идея должна разрушить другія національныя идеи, глушить русскую общую культуру.

Отсюда ясно видно, что вожди Бѣлорусской Рады въ Минскѣ „ошиблись“ въ своихъ цѣляхъ, полагая, что они осуществляютъ волю народа бѣлорусскаго, подходя къ разсмотрѣнію вопроса о самобытности Бѣлоруссіи, какъ независимаго и самостоятельнаго государства. Быть можетъ, они исходили изъ „понятія“, что пока накопятся на Бѣлоруссіи достаточныя силы, которыя примутъ участія въ организаціи жизни, въ управленіи страной, поневолѣ нужно временно признать тяжелую силу нѣмецкую, припять тяжелыя условія и многое другое.

Положимъ, это такъ.

Но тогда возникаетъ вопросъ: учитывали ли наши *„вершители судебъ“* это обстоятельство, что ихъ понятія одновременно съ крушеніемъ революціи нанесли гибель демократіи, что вовсе уже не является „отъ имени народа“, и вмѣстѣ съ тѣмъ гибель государству, открывъ врагу нашу слабость, заключающуюся въ разрозненности. Если же они рѣшили, что Бѣлоруссія можетъ строить возрожденіе на національномъ принципѣ опираясь на нѣмецкіе штыки, то они также „ошиблись“—нѣмцы не дадутъ создать самостоятельнаго государства, потому что имъ этого не нужно, они скорѣй положатъ предѣлъ всякой бѣлоруссизаціи, а пока почему же не дозволить Радѣ позаняться политически безполезными экспериментами: все лишній голосъ будетъ на мирной конференціи при разборѣ вопроса о національностяхъ.

И вмѣсто ожидаемаго правителями изъ Бѣлорусской Рады и ихъ послѣдователями и почитателями момента, когда Бѣлоруссіи будетъ предложена возможность жить самостоятельно и работать надъ созданіемъ бѣлорусскаго національнаго госу-

ФЭЛЬЯТОН.

Боляй казка, хоцькі праудa.

У адным з беларускіх гарадоу ня вельмі здауна некім спосабам залажылася гандліовая хэура, ахрысціушая сябе ім'ям „Ромусь Пан і Сябры“.

Мэта гэтае хэуры была тым каб збываць... чужую землю за выгадную плату. Вось дзеля гэтаго хутка адчынілі канцыляру, сабралі людзей, больш усе з хітрых і пракідкіх панкоу і багатых спрытных людзей, якія прапюхалі смашны кавалак з гэстае працы і... работа закіпела. Разехаліся пасланцы па чужынных краіох, сталі лазіць к прадстаунікам чужых людзей у местовым горадзі—адным словам—руху і гомапу нарабілі — ажно затыкай вушы. Навэт у газэтах пачалі пісаць аб іх чуць ня шегодня. Вось адзін раз, як то засягды і са многімі трапляяцца у гандлеуных справах, у хэуры „Ромусь Пан і Сябры“ ня старчыла грошы. Беда! Крымінал; хоць ты выбегай па вуліцу і галасуй як мага!

Рабіць трэба—трэба і есці. А каб есці—трэба мець грошы за вошта купляць гэную яду. У іх жа ікрас і вышла купідла да каліва. Бяда! Як быць, як стацца?—толькі і напаунялa голавы хаурусиікау.

— Прыдзяцца крамку зачыніць,—боязна перaказваліся паважнейшыя сябры.

— Бадай! А шкода—усе ткі маглоб скора выгараць дзела—тадыб... О, тады!—уздыхалі яны.

— Эх, хацяб нашы выкруціліся Госпад дау, сяк—так—маліліся ніжэйшыя.

Але палажэньня гастрэла. Час жа няупынна бег. Бліжыуся канец...

— Зрабіць параду, як даляй весці справу!—пазвау клічам старшы.

Ніхто няпярэчыу і на адзін дзень у выбраную гадзіну зышліся усе хауруснікі на параду—радпую, на абгавор случныя.

Расселіся толкам і парадкам і у цяжкім задуменьню, з блядымі тварамі ушчалі гутарку—жалаблівую.

— Каюк будзя нашуй рабоця, калі грошай ня дастанам,—ушчау кіраунік парады:—ведайця сябры, ачувайця ідучую бяду і ня думайця разходзіцца атсюль, покі ня знойдам якіх-кольвячы скуткау.

Усе паківалі галавамі і нахмурыліся яшчэ боляй.

— А вы, пан... выб ня дапамаглі б крыху...—нясмела звярнууся к кіраунiку хтось з сябрау парады.

— А ня памагла б цетка Вядамова?—уткнуу другі.

— Ды Говіч змог бы даць,—падгукнуу трэйці...

Другія ж маучалі, толькі зіркамі кіда-

АД РАДАКЦЫІ.

Рукапісы, якія прысылаюцца ля друку, павінны быць чытальна напісаны на адным боку паперы.

Няпрынятыя рукапісы звяртаюцца аутарам, калі ля перасылкі будзя прыслана марка. Малыя рукапісы ня варочаюцца зусім.

РАДАКТАР ПРЫМАЯ ад 11 да 5 г.

Радакцыя і Адміністрацыя: Масква, Паварская, 52, тал. 1-51-63·

дарства, наступитъ другой моментъ, моментъ, когда нѣмцы въ цѣляхъ политическихъ не только по примѣру столыпинскаго „успокоенія" германизуютъ Бѣлоруссію, но даже лишатъ ее всякой возможности имѣть свою культуру и самобытность.

(Окончаніе слѣдуетъ).

Янка Блудзенскі.

Цяперашняя.

Жыцьціо любіць шкадаваць,
Тых, хто мая змогу
Заусягды перастауляць...
У бок ветру ногу.

Чалавек здарон з вякоу
Пачуцьціом аздатным...
Скуль бы вецяр ня паушоу...
Уся рауно прыятны

Рэдка кажуць, што ім сьвят
Думак звітак пляны—
Больш жа любяць якчурат
Змеп іх няпрасташы.

Ды і у прауду кажуць так
Людзі ад навукі,
Што жыцьціо дае свой знак
Толькі тым у рукі,
Хто стараицца вакол
Рабіць рух праворны...
Чалавецтва-то рой пчол
За работай чорнай.

Кідай вокам па бакох
Ды у даль узірайся...
Хто з'іначыцца ня змох—
Дурням той застауся.

Лешпай думкі ня дастаць
У глыбі будняй пентры!
Як заусюды павяртаць
Нос па дыху ветру.

Авадзіон.

О комитетахъ бѣженцевъ-бѣлоруссовъ.

Для урегулированія бѣженскаго дѣла и возможно широкаго участія самихъ бѣженцевъ въ разрѣшеніи бѣженскаго вопроса необходимо созданіе Комитетовъ, которые объединяли бы всѣхъ бѣженцевъ бѣлоруссовъ, проживающихъ въ данной мѣстности, и путемъ представительства въ соотвѣтствующихъ совѣтскихъ учрежденіяхъ и организаціяхъ являлись бы выразителями желаній и защитниками интересовъ бѣженской массы. Посему необходимо создать комитеты по волостямъ, уѣздамъ, губерніямъ, областямъ и вѣнчающій ихъ всѣ—Центральный бѣженскій Комитетъ. О необходимости подобныхъ Бомитетовъ вообще было указано нами въ № 16 нашей газеты. Здѣсь же мы коснемся только основныхъ, вопросовъ ихъ дѣятельности.

Вслѣдствіе того, что германскими властями граница продолжаетъ оставаться закрытой до сего времени самый больной вопросъ для всѣхъ бѣженцевъ—ревакуація—остается неопредѣленнымъ. Причины же экономическаго характера, а также и чисто психологическія толкаютъ бѣженцевъ цѣлыми массами на свой рискъ и страхъ пускаться въ путь, на которомъ они переносятъ много мученій. Если бы существовали на мѣстахъ разселенія бѣженцевъ свои комитеты, то они прежде всего нашли бы средства для удержанія отъ несвоевременнаго и произвольнаго возвращенія на родину бѣженцевъ, а потомъ имѣли бы нѣкоторое вліяніе на разрѣшеніе вопроса о ревакуаціи въ общемъ масштабѣ.

Одновременно съ началомъ этой неорганизованной персональной ревакуаціи произошла совершенная путаница въ статистикѣ бѣженцевъ въ смыслѣ несоотвѣтствія имѣющихся свѣдѣній съ дѣйствительнымъ количествомъ ихъ. Между тѣмъ, къ началу общей ревакуаціи, для разработки правильнаго плана ея, необходимо имѣть точныя данныя о количествѣ бѣженцевъ, ихъ мѣсто рожденіи, имущественномъ положеніи и т. п.

Собрать эти свѣдѣнія находясь въ центрѣ, невозможно; послать же статистиковъ по всѣмъ мѣстамъ разселенія бѣженцевъ также не представляется возможнымъ. Поэтому огромную пользу принесли бы Комитеты, произведя своими силами учетъ бѣженцевъ даннаго района и направляя эти свѣдѣнія или въ Центральный Бѣженскій Комитетъ или въ Коллегію по ревакуаціи плѣнныхъ и бѣженцевъ.

Собирая статистическія свѣдѣнія, бѣженскіе Комитеты должны будутъ включить въ регистраціонные листки и графу о положеніи бѣженцевъ въ смыслѣ занятій и наличія работы. Послѣднее дастъ возможность судить о матеріальномъ положеніи бѣженцевъ и свѣдѣнія, гдѣ, кому и въ какомъ размѣрѣ оказать пособіе или поддержку. Въ этомъ отношеніи Комитеты сыграютъ громадную роль, такъ какъ въ настоящее время, вслѣдствіе сокращенія производства, многіе бѣженцы остались совершенно безъ всякихъ средствъ къ жизни. Необходима какъ денежная помощь, такъ, главнымъ образомъ, трудовая и продовольственная. Рекомендаціей на мѣста, устройствомъ дешевыхъ столовыхъ, общежитій, пріютовъ и ясель для дѣтей бѣдноты. Комитеты облегчили бы очень много положеніе неимущихъ и безработныхъ бѣженцевъ. Эту помощь необходимо особенно имѣть въ виду, такъ какъ еще неизвѣстно, сколько времени потребуется для окончательной ликвидаціи, бѣженскаго вопроса.

Для оказанія матеріальной помощи наибѣднѣйшимъ бѣженцамъ нужны средства. Комитеты и возьмутъ на себя обязанность исходатайствованія передъ Центральной Властью этихъ средствъ, дополняя ихъ суммами, какія будутъ поступать изъ частныхъ и случайныхъ источниковъ, какъ напр.: пожертвованія, деньги вырученныя отъ вечеровъ, спектаклей, концертовъ и т. п., прибыль отъ столовыхъ, общежитій и книжныхъ складовъ и проч. Всѣ эти средства должны учитываться и въ расходованіи ихъ должна соблюдаться тщательная координація дѣйствій отдѣльныхъ Комитетовъ, которые должны помощь всякаго рода направлять туда именно, гдѣ ощущается дѣйствительная нужда. Никакая организація не можетъ замѣнить въ этомъ отношеніи Бѣженскій Комитетъ.

Оказывая и распредѣляя матеріальную помощь бѣженцамъ, Комитеты должны будутъ обратить вниманіе и на культурно-просвѣтительную работу среди нихъ, особенно на политическое воспитаніе бѣженской массы. Для этого необходимо будетъ открывать курсы, вечерніе классы, воскресныя школы, устраивать передвижныя книжные склады и библіотеки, организовывать клубы и читальни. Этими средствами Комитеты сумѣютъ править и поддержать въ нашихъ замкнутыхъ въ себѣ братьяхъ интересъ къ общественно-политической жизни и широкому общенію съ культурнымъ міромъ.

Чтобы всѣ, такъ кратко намѣченныя стороны дѣятельности Комитетовъ были наиболѣе продуктивны, Комитетамъ необходимо поддерживать самую тѣсную связь не только съ представляемой ими массой, а также и между собою и учрежденіями совѣтской власти на мѣстахъ. Комитеты должны будутъ работать въ непосредственномъ контактѣ съ совѣтскими учрежденіями и организаціями, своего представителя въ мѣстномъ Совдепѣ. Только при такомъ условіи можно быть увѣреннымъ, что работа Комитета наладится и принесетъ пользу бѣженцамъ. Съ мѣстъ начинаютъ поступать свѣдѣнія объ организаціи Комитетовъ и началѣ работъ. Эти свѣдѣнія отрадны, такъ какъ они свидѣтельствуютъ о самосознаніи бѣлоруссовъ, объ ихъ желаніи помочь себѣ собственными силами.

Въ своей замѣткѣ нами высказанъ лишь общій и при томъ совершенно личный взглядъ на дѣятельность Комитетовъ. Точныя указанія и инструкціи, вѣроятно, выработаетъ созывающійся 15 іюля (н. ст.) съѣздъ бѣженцевъ изъ Бѣлоруссіи въ Москвѣ.

М. Н.

Ад Радакцыі.

Тоя, што няперасціхая рабіцца у Мінску узвязку з адбудовай так празыванай „Беларускай Незалежнай Распублікі" пад благаслауленьням самадзяржаунае Гэрмані, ня можа ня цікавіць кожнаго ад беларусау, якія мусяць ведаць што і як робіцца у яго старошча. Рана ці позна кожнаму прыдзяцца вярнуцца да дому і, вядома, надта хацелася п, каб там, дома, было гэткая вольная і свабодная жыцьціо, як і у Расеі. Тым часам тыя справы, якія прарабляюцца Мінскай Беларускай Радаю, стараючай падняволіць Беларусь нямецкуй і польскуй буржуазеі, яскрава гавораць за тоя, што нашуй староца зусім свабода ня усміхаицца і атдаленьню яе ікрас спрыяя гэты цудоуны Сакратарыят Бел. Нез. Рас.

Вось яго праца над гэтым і муся быць ясна усякаму селяніну і работніку, катория павінны ведаць кожны дакумент, кожную паперку (а іх выдае Рада процьму), каб змагчы ацаніць яго па свойму, ачуць усю апаску ад яе працы і намеркаваць пляну свае работы ля прашкоды і папярэчаньня рабоця беларускуй буржуазеі.

Радакцыя.

Бѣлоруссія и ея сосѣди.

(Изъ бесѣдъ съ Р. А. Скирмунтомъ).

Вопросъ о бѣлорусской государственности тѣсно связанъ съ вопросомъ о взаимноотношеніяхъ Бѣлоруссіи и ея сосѣдей. Р. А. Скирмунтъ далъ нашему сотруднику *) исчерпывающія свѣдѣнія въ этомъ отношеніи.

Бѣлоруссія и Германія.

По мнѣнію Р. А. Скирмунта диктуется заинтересованность Германіи въ созданіи

*) Настоящую статью перепечатываемъ изъ газеты „Минскій Еженедѣльникъ".

лі на кірауніку і лавілі на яго тварыня зрэшашаць ня даць, а узяць.

— Не-э браткі! Цяперачкі мы ня маям! Нас равалюцыя зьнішчыла, разграсавала. Трэба іншых скуткау шукаць!—атказау Ромусь сам (а іон і быу кірауніком парады).

—А, я дагадауся... ведаю!—скорамоуна прагукау падбочны Ромуся, ім'ям Паула, як пошля дагадаліся бокам.

— Кажы-кажы!! — шумна праказала чуць ня здзесяць галасоу.

— Але, кажы,—папрасіу і Ромусь, крыху узвяселіушыся.

— Нам трэ паехаць за пазычкай да галышнікау! Мы ужо ж колькі раз да іх зварочваліся. Памогуць—пасобяць! Гэта людзі добрыя, ды ня бяз карысці сабе зацікауленыя у нашуй працы... Яны казалі, прыпамінаю... каб мы заусюды у [illegible] і час да іх зверталіся...

— О, о-о! Лахва, лахва! — пахвалілі Паул[illegible] і развяселілі усю хэуру. Паула ажно [illegible]росу вочавідкі з пахвальбы.

— [illegible]агош, сябровя, пашлем?—запытау Ром[illegible] заучэсьня праканаяы, што інша[illegible] ня знайсці ім.

— [illegible]улу, Паулу! — некулькі зараз [illegible]

[illegible]

[illegible] заваліся [illegible] мудрагельнасць, [illegible] вуліцу, [illegible] і с песьнямі пакіравалі на вакзал. Усе глядзелі, як цікауна яму было ехаць і завідувалі.

Пасылаючы за пазычкаю да галышнікау, забылі ад радасці пазначыць і тэрмін у які б Паула прыехау назад.

Вось і прышлося чакаць яго вертаньня дужа доуга... А час плыу і палажэньня горшала. Ня раз і ня два сходзіліся сябры гандлевай хэуры „Ромусь Пан і Сябры" на параду, дзе гуторылі многа, мяркаваліся доуга і па дзісятку цяляграм адсылалі на апытку праз Паула.

Кожны з хаурусьнікау, устаючы зранку, тоя й думау, што аб грашах, якія Паула прывязе з чужыны. Адзін з другім сустракаліся і больш ні аб чым нягаманілі, апроч гэтаго. Работа няйшла...

Пад канец ня вытрымалі і парашылі сыціся ды пагаварыць, каб зусім скончыць справу...

Час быу цяшкі: з больлю усе ішлі на зборышча і яшчэ з горшым чуцьіом сядзелі, сабраушыся. Быццам у ва усіх у іх бацькі паумíралі, ці сеньняка павядуць іх на вешалку.

Язык ня варочауся, каб слова мовіць і усе маучалі. Моташна было у хаця і хто ведая, чымсь скончылася б усе, каб... каб раптам, ля усіх нячакана, ня урынууся у хату запыханы, змучаны (хвальшыва) Паула, весь у слязах, якія усе шчокі яго зрагілі і вочы вычырванялі.

— Што-о ты, Бог-г-х с табо-о-ю-у, Паула-а-чка-а!—кінуліся раптоуна да яго усе, хто быу на зборышчы.

— О, о-іой! Бра-а-точкі-ы, родня-аньі-а-і! Усе-э гропы, у мяне-э адабралі-ы—адзінаица-аць тысячау-у! — выціраючы вочы рукавом,—казау Паула.

— Хто-о-о??—гучна вырвалася з грудзей усіх, і усе як падкошаныя—бязмоцна апусціліся на крэслы.

— Гэ-эты-ы... Гэ-эты-я-а... ба-аль-ша-авікі-і!... — прашапцеу Паула.

— А як жа, скажы?—патужыуся спытаць Ромусь.

Паула уздыхнуу, падышоу к сталу і стау млява, несхаця расказваць, хвальшывым, спугным тонам.

— Выяхау я з Млепу і толькі крыху пад'ехау, як бальшавікі спынілі і ка мне з ружжом! „або грошы, або смерць!"

Я дау ім тысячу-у-у...

Яны пусцілі даляй. На другой—ізноу спынілі! „Ты грошы вязеш—давай!" і пачалі біць мяне. Я хуччэй ім дзьве тысячы... Яны пусцілі. І гэткім парадкам сем разоу спынялі, пакуль... усіх грошай ня адпялі... Яшчэ сваіх я дваццаць рублеу дадау... І Паула ня змог даказаць: слезы прыдушылі горла.

Сцікам слухаушыя, усе разжалабіліся і пачалі, хто плакаць, хто охаць, хто тужыць.

Ромусь жа да таго разгорніуся, што падышоу да Паулы, пацалавау яго шчыра і, даючы якіясь паперы, дастатыя з паралесу, сказау спогадна:

— Вось табе па няшчасця шэсць сотак! Як кольвяк хэура аплаціць іх...

Паула пацалавау Ромусю руку і няшчасным с[illegible]тою вышау першым з хаты.

Прайшло колькі часу. Гандліовая хэура „Ромусь Пан і Сябры" скуль дастала гропы і павяла сваю далейшую няпачэсную працу.

Справа ішла, але неяк учымсці ня пагадзіла сяброу дваіх.

Надта яны чагось зазлувалі на Паулу і адзін раз сустрэушы, пачалі лаяць:

— Ах, ты злодзяй! Адзінаццаць тысячау украу, а сам на бальшавікоу узлажыу. Ведаям, гад! Па усім горадзя пусцім чуткі.

Даляй маучаць ня буда-ам.

Паула ажно затросся с перапуду і хацеу штось загаварыць, але язык запліоуся і іон толькі гаркнуу!

— Бра-аткі!.,.

— Э-гэ-э!—пагрозілі яму пальцам два варагі—хаурусьнікі, і пашлі!.

Хутка пачалі усе праяхджацца і жартаваці на тэму, як Паула з гандліовай хэуры „Ромусь Пан і Сябры" у галышнікау пазычау грошы і як тыя грошы у яго... нібыта... бальшавікі адабралі

— Прыбытная дзела!

— Бойкі хлопяц!

— Каб я быу Ромусям—за ухват[illegible] ня шэсць сотак, а шэсць тысячау дау [illegible]

— Як казка, а прауда...

Паула аднак нічому ня патурау „Іні лыс" як кажуць.

Авадзіон.

Бѣлорусскаго государства, какъ буфера между Польшей, Литвой, Украиной и Великоруссіей не только политическими но и экономическими интересами.

Бѣлоруссія—страна сельскохозяйственная, и Р. А. Скирмунтъ—противникъ ходячаго мнѣнія будто Бѣлоруссія не въ состояніи себя прокормить. Одна Минская губ. при низкой степени сел. хозяйства даетъ на 3 милл. пуд. хлѣба излишка. А если осушить при помощи германскаго капитала и техники болота, то минское Полѣсье можетъ накормить сѣномъ всю Германію, не говоря уже о возможности широкаго развитія скотоводства въ краѣ. Кромѣ того, Германія можетъ черпать въ Бѣлоруссіи еще и большіе запасы лѣса.

Съ другой стороны Германія дастъ Бѣлоруссіи всѣ нужные продукты промышленности, орудія и машины для сел. хоз. производства, а также техническую помощь въ дѣлѣ развитія мѣстнаго промышленнаго хозяйства, особенно по обработкѣ дерева. Р. А. Скирмунтъ полагаетъ, что въ Бѣлоруссіи есть почва для развитія умѣреннаго промышленнаго хозяйства, возможнаго только солидной помощью извнѣ.

Отношенія съ Россіей.

— Наши отношенія съ Россіей могутъ быть только дружескими—замѣтилъ Р. А., хотя и не съ кѣмъ сейчасъ тамъ вести переговоры.

Существуютъ опасенія, что Россія, какъ бывшій господствующій народъ, долгое время не сумѣетъ уяснить себѣ права народовъ на самоопредѣленіе. Вообще эти права понимаютъ тамъ очень поверхностно.

Р. А. вспоминаетъ, что уже въ революціонное время въ т. н. предпарламентѣ—совѣтѣ республики, когда выступали ораторы въ пользу самоопредѣленія народовъ, то члены совѣта, какъ съ праваго, такъ съ лѣваго лагеря уходили, какъ пчелы изъ улья.

Эти обстоятельства заставляютъ оставаться на выжидательной точкѣ зрѣнія по отношенію къ Россіи.

Бѣлоруссія и Украина.

Отношенія Бѣлоруссіи и Украины самыя близкія. Ихъ связываютъ и историческіе элементы, и родство крови. Съ обѣихъ сторонъ направлены стремленія къ установленію самыхъ близкихъ дружественныхъ отношеній.

Спорнымъ представляется вопросъ о бѣлорусско-украинскихъ границахъ зафиксированныхъ брестскимъ договоромъ безъ участія представителей Бѣлоруссіи. Разногласія возможны по поводу минскаго и гродненскаго Полѣсья и сѣверной Черниговщины, населенныхъ бѣлоруссами.

Производящіе эти разграниченія стоятъ на этнографической почвѣ, но здѣсь играютъ большую роль вопросы историческіе, географическіе и экономическіе. Южная часть Минской губ. (Мозырскій, Рѣчицкій и часть Пинскаго у.) какъ и сѣв. Черниговщина населены бѣлоруссами.

Полѣщуки.

Остальная часть Пинскаго у., Кобринскій у. Гродн. губ. и часть Брестскаго у. населены отпрыскомъ обоихъ народовъ—бѣлорусскаго и украинскаго — т. н. «Полѣщуками» или «пинчуками». По языку они болѣе украинцы, по укладу и быту—бѣлоруссы. Экономически, географически и исторически они связаны съ Бѣлоруссіей и ихъ тяготѣніе направлено къ Балтійскому морю.

Границы Минской и Гродненск. губ. имѣютъ за собой историческое значеніе. Они установлены уже 600 лѣтъ тому назадъ, какъ границы между Украиной и Бѣлоруссіей въ XIII вѣкѣ во время царствованія перваго собирателя Литвы и Бѣлоруссіи Миндовга, и укрѣплены люблинской уніей, когда Украина была отторжена отъ Литвы. Эту границу признавало даже русское правительство, когда устанавливало администр. единицу сѣв.-зап. края.

Литва.

Съ Литвой у Бѣлоруссія—историческія связи. Литву нельзя было считать прямымъ завоевателемъ Бѣлоруссіи. Наоборотъ, она явилась охранителемъ Бѣлоруссіи отъ татарскаго ига.

Бѣлоруссія и Литва всегда пребывали въ дружескомъ сожительствѣ и вся литовская государственность была проникнута бѣлорусской культурой.

Въ данный моментъ могъ бы возникнуть споръ о Вильнѣ, но онъ, вѣроятно, будетъ разрѣшенъ въ благожелательномъ для обѣихъ сторонъ смыслѣ.

Сближеніе съ Литвой и сейчасъ диктуется для Бѣлоруссіи вопросами и политическими и экономическими, едва только станетъ на очередь вопросъ о бѣлорусской государственности.

Заключеніе.

Въ заключеніе Р. А. Скирмунтъ подчеркнулъ шаткость слуховъ о желаніяхъ Литвы и Украины поглотить Бѣлоруссію.

— И въ Литвѣ и въ Украинѣ, какъ и здѣсь, мыслятъ Бѣлоруссію только, какъ самостоятельное государство.

К з'езду бежанцау-беларусау.

У сучасны мамент палажэньня бежанцау натта дрэнная. С аднаго боку — бязработнасць і голад, з другога — забарона уезда у занятыя немцамі мейсца. Каб хоць крыху палепшыць гэтая палажэньня, памагчы сваей долі, трэба мець добрую арганізацыю, якая б узяла у свае рукі усю працу па бежанскім справам. Каб злажыць такую арганізацыю, даць напрамак яе працы, належыць як мая быць нарыхтаваць Цантровы Камітэт, выбраушы у яго члены прадстаунікау ад працоунікау і селян і даушы наказ аб яго будучай дзеі. Вось дзеля установы гэтага Цантроваго Камітэту і патрэбян Усярасейскі з'езд прадстаунікоу ад бежанскіх арганізацыяу.

Дбаючы аб долі бежанцау, Беларускі Нацыянальны Камісарыят і загадау сабе [illegible] бежанскія камітэты [illegible] юоць бежанцы-беларусы. Дасля аб'еднаньня працы гэтых камітэтау, дзеля выробу пляну працы іх, выхаваньня, патрэб бежанцау і назначаяцца з'езд на 15 юля нов. сцілю у Маскве.

Будзямо надзеяцца, што самі бежанцы парупяцца памагчы сабе у сваей долі і прышлюць згожых да працы сваіх прадстаунікоу.

Л.

М-ка Капыль, Мінскае губэрні.

Пад нямецкаю уладаю.

(*Караспандэнцыя*).

Заусюды глухоя, закінутая далека ад чугункі, наша мястэчка цяпер, з прыходам немцау, яшчэ боляй заглухла, стала проста балотам.

Балаголы ні да Слуцку, ні да Нясьвіжу ня ехдзяць, пошта зачыняна і ні пісьма, ні цэлеграмы нікуды паслаць нельга— адным словам мястэчка адсечана ад усяго сьвету. Што ж датыча аканамічнага жыцьця, та яно, трэба сказаць, зусім ня кепска. Хлеба маяцца колькі хоць і на рынку яго можна купіць па паурубля хвунт. Белая пшанічная мука каштуя два рублі хвунт і так сама дастаць есць мага многа. Усяго бракуя—гэта тавару на адзежу: усе абнасіліся да нельга, а купіць нічога нідзе німа. Ад дауных часоу яшчэ у крамнікау трошкі засталося сякога-такога паркалю ці мультану, дык дзяруць за яго ліха ведая колькі грошай. Цікава— што знашоуся і цукар і яго колькі хоць можна дастаць па 4 р. хвунт.

Немцау у нашум мястэчку стаіць сотня чалавек; усе яны расквартарованы па жыдох. Каб прыгнятаць мешчан — та гэтаго яны ня дазваляюць. За весь час усяго яны атабралі на увесь Капыль троя коняй у самых багатых капылян, вядома, заплаціушы ім так званую «раквізацыйную цэну». Купляюць яшчэ немцы і збожа па троху, але адбіраць—ня адбіраюць.

Прауда, ля гаспадароу яны устанавілі павіннасць даваць хвурманкі ля раз'ездау і нядазваляюць нікуды выяхаць бяз пропуску.

Каб жа дастаць гэты пропуск—шмат трэба патраціць турбацы. Ды і то ня усім дастаць яшчэ яго! У дадатак—і аб палітыца гамонкі ня завоць. Тайком, па хатах і можна сыходзіцца, але адчыняна—нізапіта. Вось з гэстае прычыны і тыя дробныя арганізацыі, якія былі у Капылі, вымушаны маучаць. Боляй таго, актыуных работнікау-бальшавікоу немцы стараюцца лавіць і караць. Гэтак, пры прыходзя у наша мястэчка былі заарыштаваны тры таварышы бальшавікі, Д. Чернушэвіч, Р. і Я. Багдановічы, якіх немцы хутчэй жа адправілі з Капылю, хочучы пераслаць у Гэрманію. Але па прозьбя мешчан іх аслабанілі, пратрымаушы па два месяцы у Баранавічах.

Наагул, жыцьце ня дрэнная, хоць нямецкая уладарства дае сябе ачуваць і да немцау усе настрояны воражна. Прагна чакаюць, каб нашы браты з Расеі паціснулі на іх, дык усе б паусталі і далі б падмогу. Бо кожны чуя, што хутка паны гатовы вярнуць сваю моц, а гэта горай усяго.

Ідзеця ж на падмогу!

Капылянін.

Культурна-палітычная жыцьціо беларусау.

Беларускі Народны унівэрсітэт у Маскве.

Беларускі Нацыянальны Камісарыят праз свой Культурна-Асьветны Атдзел адчыняя з дзевятаго юля (н. с.) Беларускі Народны Унівэрсітэт. У часы с 1-го юля да 1-го сянцября будуць прачытаны лекцыі па беларусаведаньню, сацыяльна-палітычным пытаньням, агульна-педагагічным і пытаньням натурна-навуковым. У гэты унівэрсітэт прымаюцца настаунікі народнае і сярэдняе школы з Беларусі, а гэтак сама і усе, маючыя прыхільнасць да народнае прасьветы і працуючыя над гэтым у радавых установах. Дзеля тых, хто ня мая дастатку, будзя дадзяна грашавая падмога, агульная кватэра і сталаваньня.

Чытаць лекцыі будуць вядомыя прахвэсары-беларусы. Першая лекцыя—9-го юля (ліпня) па гісторыі Беларусі, якую прачытая прахв. Пічэта. Па усім пытаньням будуць чытаць вялікія нэвуковыя асобы.

Р.

Аб усім па троху.

У Растовя н/Доні самазванная чорнасотніцкая правіцяльства Войску Данскога урэзвая правы ля жыдоускіх людзей. Гарацкая Дума пратастуя супроць гэтаго.

Маскоускі гуртох жыдоускіх пісароу і муляроу робіць у пачатку юля у сваей хаця (Арбат, Гагарынскі пер., гімн. Чэхавай) выставу абразоу жыдоускіх маляроу і лепшчыкау.

У прынца Ляапольда Баварскаго была дапутацыя ад жыхароу Люцінскаго павету Вітабскай губэрні і сказала яму, што Люцінскі павет ня хоча далучацца да беларускае рады, а да Прыбалтыцкаго краю. Ляапольд Баварскі пацешыу іх, што іон гэтаму паможа стацца.

У Кастраме адкрылі контар-раваляцыйны загавор, крэпка звязаны з Маскоускімі, Пецярбурскімі і іншымі гэтакага коляру арганізацыямі. Лучнікі яго найболыш бышыя жандары і паліца. Усе яны заарыштованы. Іх мэтаю было вярнуць на пасад прозвішча Раманавых.

Аустрыяцкая правіцяльства выдала пастанову, згодна да якоя у Вэнгры ля новаго ураджаю уводзіцца строгая раз[illegible] маркаваньня. Гэты спосаб [illegible] што у Аустрыі зусім німашака запасау яды на новы год. Вось правіцяльства ладзіць хуччэй ша атабраць хлеб у зерні с-пад малатарань і звясці у знарочыстыя свірні.

Як стала ведама з германскіх чутак, Каказская Армэня абвясціла сваю гасударскую незалежнасць.

Фінлянскі Санат назначыу вядомаму контар-раваляцыянэру, камандзеру белагвардзейцау пэнсію па 30 тыс. марак у год.

З Вашынтона (Амэрыка) павядамляюць, што лік амерыканскіх салдатау, якія пасланы на падмогу Францы дайшоу да 1.000.000 (аднаго мільёну). Гуртаваньня армі у Злучаных Штатах ідзе да таго пасьпяхова, што ваенная начальства спадзяецца к восяні перакінуць у Яуропу ня меняй паутара мільіона ваякоу.

З Вільні праз Вітабск даюць знаць, што у местовая нямецкая газета „Wilner Zeitung“ з германскіх чутак павядамляя, што у цяперашні час у Германі зробляна падлік тых стратау, якія панясла Расея у сусьветнуй вайне. Расея згубіла, як сведчасць гэтыя данныя, 13.000.000 (трынанцаць мільёнау чалавек), з якіх $4^{1}/_{2}$ мільенау забіта, 6 мільенау раняна і скалечана і каля трох мільёнау забрата у палон. Страты расейскае зямлі выказваюцца у лічбах 780.000 квадратовых кіламетрау (кіламетра—крыху меняй вярсты) зямлі з 36 мільёнамі душ людзей. Страты расейскае прамышляннасці (хвабрык, заводау) выказваюцца вось у якіх лічбах: 280 цуркавых заводау, 918 тутуньных хвабрык, 1.681 гарэлачны завод, 244 хвабрыкі хімічных вырабау, 615 паперна-пражных хвабрык і 1.007 хвабрык ткачоускіх вырабау.

Надоечы у Лёндан прыехаджау Керанскі, дзе наведау Стаховіча, які быу прызначаны [illegible]. Брытанская работнічая партыя яго частавала абедам. Газэта „Дэйлі Кронікль“ надрукавала гутарку з ім, у якой ён з'ясняя сябе прыхільнікам таго, каб у расейскія справы умешаліся „хаурусьнікі“. Вось да чаго дайшоу.

Амэрыка прапануя ля Расеі 1.800.000 пуд. хлеба у менку на лес і лен. Адна Дацкая гандлярная хвірма (таварыства), у свой чарод абяцая прывясці хлеба 2.500.000 пуд.

Усе кадэцкія дзеячы збіраюцца у Кіеве, пад ахоуную руку Скарападкаго.

На Украіня расце паустаньня вясковых. Як перадаюць, там гуртуюцца агромадныя паустанцкія армі. Да іх ідуць усе вольныя работнікі і селяня. Мейсцамі гэты армі, палічваючы дзісяткі тысяч чалавек, вядуць барацьбу з немцамі і пабіваюць іх, хоць потым немцы караюць за гэта. Бальшавікі, лівыя с-р. вядуць старэнна падбухторваньне.

У Венгры весь час ідуць бунты рабочых. Зробляна рада работнічых дапутатау.

У Адэсі пачауся голад. Пуд хлеба каштуя 100 руб.

Па падліку, на Украіня маяцца у [illegible] ных губэрнях 27.870.916 пуд. цук[illegible]

Фінлянскі санат прапануе зраб[illegible] Фінляндзі канстытуцыйна-манархічн[illegible] радак.

Радактары:
З. Жылуновіч, Я. Пятр[illegible]
[illegible]
Беларускі Нацыянальны Камі[illegible]

Типографія Сов. Раб. и Солд. Деп. Москва, Тверская, Мамоновскій [illegible]